

Sankcijos už Konkurencijos įstatymo pažeidimus. Naujovės priėmus Konkurencijos įstatymo pakeitimą

Elonas Šatas

Teisės ir konkurencijos politikos skyriaus vedėjas

2011 m. birželio 3 d., Vilnius

Pranešime pateikiami vertinimai yra asmeninė autoriaus nuomonė, kuri nebūtinai sutampa su oficialia Konkurencijos tarybos pozicija

Pranešimo struktūra

- I. Kodėl reikėjo keisti sankcijas už Konkurencijos įstatymo pažeidimus

- II. Kas pasikeitė (pasikeis) priėmus Konkurencijos įstatymo pakeitimą:
 1. Sankcijos ūkio subjektų vadovams
 2. Baudų skaičiavimas ūkio subjektams

- III. Konkurencijos tarybos taikomų sankcijų suprantamumas bei nuspėjamumas

I. Kodėl reikėjo keisti sankcijas už Konkurencijos įstatymo pažeidimus

Priežastys, lėmusios sankcijų pakeitimus I

Lietuvos Respublikos Prezidentė, Valstybės kontrolė:

Poreikis griežtinti baudas. Galiojanti baudų skaičiavimo tvarka neužtikrina pakankamo atgrasomojo poveikio, ypač bendrojo atgrasomojo poveikio

Suderinti baudų skaičiavimo tvarką su dabartinėmis Europos Komisijos baudų skaičiavimo gairėmis

Poreikis numatyti atsakomybę ūkio subjektų vadovams. Tuo pačiu paskatinti vadovus patiems pranešti apie Konkurencijos įstatymo pažeidimus ir taip išvengti gresiančių sankcijų

Priežastys, lėmusios sankcijų pakeitimus II

„Global Competition Review“ 2010 metų duomenimis iš 30 institucijų pagal vidutinį baudos už kartelį dydį Konkurencijos taryba su 31 tūkst. eurų buvo 29 vietoje. Čekijos konkurencijos institucijos vidutinė bauda buvo apie 5 kartus, o Slovakijos bei Vengrijos – apie 50 kartų didesnės

Europos Komisijos atlikto tyrimo duomenimis 2010 metais iš visų Europos Sąjungos valstybių tik Lietuva, Latvija ir Kipras nebuvo numatę sankcijų fiziniams asmenims už Konkurencijos įstatymų pažeidimus

II. Kas pasikeitė (pasikeis) priėmus Konkurencijos įstatymo pakeitimą

1. Sankcijos ūkio subjektų vadovams

Sankcijos ūkio subjekto vadovui

Ūkio subjekto vadovui už prisidėjimą prie (I) ūkio subjekto sudaryto draudžiamo konkurentų susitarimo ar (II) piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi gali būti:

1) apribojama teisė nuo 3 iki 5 metų eiti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (ar) valdymo organo nariu

2) gali būti skiriama piniginė bauda iki 50 000 litų

Šios sankcijos gali būti taikomos už veiksmus, atliktus nuo 2011 05 03

Sankcijų ūkio subjekto vadovui taikymo pagrindai

Ūkio subjekto vadovas laikomas prisidėjusiu prie pažeidimo padarymo, kai jis:

1) tiesiogiai prisidėjo prie pažeidimo padarymo

2) tiesiogiai neprisidėjo prie pažeidimo padarymo, tačiau turėjo pagrindą įtarti pažeidimą, bet nesiėmė veiksmų šiam pažeidimui užkirsti

3) nežinojo, nors privalėjo žinoti, kad jo vadovaujamas ūkio subjektas padarė ar daro pažeidimą

Sankcijų ūkio subjekto vadovui taikymo tvarka

Sprendimą taikyti sankcijas priima Vilniaus apygardos administracinis teismas Konkurencijos tarybos prašymo pagrindu, atsižvelgdamas į Konkurencijos įstatyme numatytus kriterijus

Konkurencijos tarybos diskrecija kreiptis į teismą dėl sankcijų ūkio subjekto vadovui taikymo

2. Baudų skaičiavimas ūkio subjektams

Baudų skaičiavimo pokyčiai priėmus Konkurencijos įstatymo pakeitimą I

LITUANOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

Įstatymų leidėjas:

Baudų skaičiavimo metodika turi atitikti Europos Komisijos baudų taikymo už konkurencijos taisyklių pažeidimus gaires

Tokia metodika įgalins Konkurencijos tarybą skirti didesnes baudas ir veiksmingiau kovoti su Konkurencijos įstatymo pažeidimais, užtikrins bendrą atgrasomąjį poveikį

Baudų skaičiavimo pokyčiai priėmus Konkurencijos įstatymo pakeitimą II

LITUANOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

- Keisis baudų skaičiavimo "bazė". Bauda *paprastai* bus skaičiuojama ne nuo bendrų ūkio subjekto pajamų, o nuo pajamų iš prekių, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su pažeidimu
- Ženkliai didės pažeidimo trukmės įtaka baudos dydžiui – bauda dauginama iš metų skaičiaus
- Daugiau galimybių padidinti baudą siekiant atgrasomojo poveikio. Pavyzdžiui, už kiekvieną ankstesnę Konkurencijos įstatymo pažeidimą bauda didinama iki 100%

Baudų skaičiavimo schema pagal Europos Komisijos gaires

Pardavimų vertė (iki 30%)*dalyvavimo pažeidime trukmė metais

+

Pardavimų vertė (nuo 15 iki 25%) sunkių pažeidimų atvejais

+

Už sunkinančias aplinkybes (už pakartotinumą iki 100%)

-

Už lengvinančias aplinkybes

+/-

Ūkio subjekto įtaka pažeidimui (aktyvus ar pasyvus)

+

Baudos padidinimas siekiant atgrasomojo poveikio

Ko galima tikėtis priėmus naują baudų skaičiavimo metodiką?

Praktika rodo, jog priėmus dabartines Europos Komisijos baudų skaičiavimo gaires Europos Komisijos skiriamos baudos už konkurencijos taisyklių pažeidimus gerokai padidėjo

III. Konkurencijos tarybos taikomų sankcijų suprantamumas bei nuspėjamumas

Konkurencijos tarybos sankcijų suprantamumas ir nuspėjamumas I

Teisinio tikrumo principas suponuoja, jog baudų skaičiavimo taisyklės turi būti aiškios, kad ūkio subjektas galėtų apskaičiuoti, kokia bauda jam gali būti paskirta už atitinkamą pažeidimą

Bendrasis Teismas:

Baudų skaičiavimo taisyklių tikslas yra skaidrumas ir nešališkumas, o ne baudų dydžio nuspėjamumas (Byla T-15/02 BASF AG prieš EK, 250 p.)

Konkurencijos taisyklių pažeidimų sunkumas pateisina tai, kad įmonės negali iš anksto apskaičiuoti baudos ir tokiu būdu įvertinti naudą, kurią jos gautų iš atitinkamo pažeidimo (Byla T-279/02 Degussa AG prieš EK, 83 p.)

Konkurencijos tarybos sankcijų suprantamumas ir nuspėjamumas ūkio subjektams II

Konkurencijos taryba nesilaiko savo praktikos ir diskriminuoja mano įmonę paskirdama akivaizdžiai didesnę baudą nei kitoms įmonėms ankstesnėse bylose

Bendrasis teismas:

Aplinkybė, jog Komisija anksčiau už tam tikro pobūdžio pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai padidinti baudų lygį, jei to reikia konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti

Be to, pažeidimo pavojingumas nustatomas atsižvelgus į daugelį aplinkybių kiekvienos konkrečios bylos atveju. (Byla Byla T-52/02 Soci t  nouvelle des couleurs zinciques SA (SNCZ) prieš EK, 76-79 p.)

Konkurencijos tarybos sankcijų suprantamumas ir nuspėjamumas ūkio subjektams III

Dėl Konkurencijos įstatymo pažeidimo aš negavau jokios naudos, todėl man neturėtų būti skiriama bauda arba ji turėtų būti simbolinė

Bendrasis Teismas:

Europos Komisija nėra įpareigota kiekvienoje byloje nustatyti ūkio subjektų iš pažeidimo gautą pelną, siekdama tinkamai apskaičiuoti baudą, todėl tai, kad įmonė negavo jokios naudos iš pažeidimo negali būti vertinama kaip atsakomybę lengvinanti aplinkybė (Byla T-64/02 Hans Heubach prieš EK, 184-186 p.)

Konkurencijos tarybos sankcijų suprantamumas ir nuspėjamumas ūkio subjektams IV

Mano įmonė bendradarbiavo su Konkurencijos taryba viso tyrimo metu, bet skiriant baudą tai nebuvo įvertinta kaip lengvinanti aplinkybė ir bauda nebuvo sumažinta

Bendrasis Teismas:

Lengvinančia aplinkybe bus laikomi tik tokie ūkio subjekto savo valia ir viršijant teisės aktuose įtvirtintą pažeidimu įtariamo ūkio subjekto pareigą pateikti informaciją atlikti veiksmai, kurie turėjo įtakos pažeidimo nustatymui/palengvino pažeidimo nustatymą. (Byla T-327/94 SCA Holding Ltd. prieš EK, 156 p.)

Konkurencijos tarybos sankcijų suprantamumas ir nuspėjamumas ūkio subjektams V

Mano įmonė dirba nuostolingai, todėl bauda turi būti sumažinta

Teisingumo Teismas:

Komisija nėra įpareigota apskaičiuodama baudą atsižvelgti į sunkią konkrečios įmonės finansinę padėtį, nes tai reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusiai įmonei būtų suteikiamas nepagrįstas konkurencinis pranašumas (Byla C-308/04P SGL Carbon AG prieš EK, 105 p.)

Bauda mažintina tik išskirtiniais atvejais, jei ji sukels nepataisomą pavojų ūkio subjekto ekonominiam gyvybingumui ir lems visišką jo turto vertės praradimą (EK baudų skaičiavimo gairės)

Ačiū už dėmesį